

Sygn. akt VIII **Pa 181/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka (spr.)
Sędziowie:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek SSR (del.) Agnieszka Kubis
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014r. w Gliwicach

sprawy z powództwa D. B. (B.)

przeciwko J. P.

o dietę w związku z podróżą służbową

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 5 września 2013 r. **sygn. akt** VI P 149/13

1 oddala apelację;

2 zasądza od D. B. na rzecz J. P. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSR (del.) Agnieszka Kubis

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. VIII Pa 181/13

UZASADNIENIE

Powód D. B. domagał się zasądzenia od pozwanej J. P. (...) Firma Przewozowa (...) z siedzibą w P. kwoty 14065,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dat wymagalności poszczególnych kwot do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za pracę w nadgodzinach oraz zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu.

Na uzasadnienie złożonego pozwu powód podał, iż w okresie od 1 maja 2010 r. do 31 października 2010 r. na podstawie umowy o pracę na czas określony był zatrudniony u pozwanej na stanowisku kierowcy samochodu o masie własnej do 3,5 tony. Wszystkie jego przejazdy miały miejsce na terenie poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwana wypłacała powodowi jedynie wynagrodzenie w umówionej wysokości. Nigdy nie wypłacała żadnych świadczeń związanych z zagranicznymi podróżami służbowymi. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazał przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. poz. 236, nr 1991) oraz przepisy art. 775 § 5 k.p. i art. 29 § 1 pkt. 2 k.p.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych..

Pozwana podała, iż powód będąc u niej zatrudniony pracował jednocześnie w firmie prowadzonej przez jej męża i z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie wraz z dietami. Będąc w delegacji zapłaconej powodowi przez firmę męża pozwanej – (...) Ltd nie może on żądać ponownych kosztów z tego samego tytułu od pozwanej.

Sąd Rejonowy w dniu 29 marca 2012 roku oddalił powództwo. Na skutek apelacji powoda wyrok ten został uchylony do ponownego rozpoznania wyrokiem z dnia 15 listopada 2012 roku w sprawie VIII Pa 151/12 Sąd Okręgowy zobowiązał sąd ponownie rozpoznający sprawę, do ustalenia czy praca wykonywana przez powoda w spornym czasie spełnia przesłanki konieczne do uznania, że była ona wykonywana w ramach podróży służbowej, co dawało podstawę do domagania się diet z tytułu zwiększonych kosztów wyżywienia. Sąd Rejonowy winien wziąć pod uwagę zapisy umowy o pracę powoda, w której oprócz wynagrodzenia zasadniczego przewidziano również premię lub diety, a także zarzut pozwanej, że w spornym okresie powód wykonywał również pracę na rzecz innego podmiotu celem ustalenia kiedy ta praca była wykonywana, przez jaki czas i czy wobec tego w tym okresie powód mógł nabyć prawo do wynagrodzenia i ewentualnie diety. Nadto należało zbadać, czy otrzymywane przez powoda wynagrodzenie było godziwe.

Wyrokiem z dnia 5 września 2013 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach po ponownym rozpoznaniu sprawy oddalił powództwo i orzekł o kosztach zastępstwa procesowego. Ustalono, że powód był zatrudniony u pozwanej na podstawie umowy o pracę na czas określony, tj. od dnia 1 maja 2010 r. do dnia 31 października 2010 r. na stanowisku kierowcy samochodu do 3,5 tony na obszarze kraju i za granicami. W okresie spornym powód wykonywał pracę na terenie Niemiec. Miał tam zapewnione przez pozwaną lokum i transport. W umowie o pracę wskazano, że powód za wykonywaną pracę miał otrzymywać wynagrodzenie – najniższą krajową oraz premię lub delegację. Premii powód nigdy nie otrzymał. Oprócz minimalnego wynagrodzenia, otrzymywał on również wynagrodzenie dodatkowe w postaci 7 euro za każdą godzinę jazdy. To dodatkowe wynagrodzenie w euro wynikało z ustnych ustaleń pomiędzy powodem a pozwaną i dotyczyło kursów wykonywanych przez powoda na rzecz firmy męża pozwanej (...) Ltd. Powód dobrze wiedział, kiedy świadczył pracę na rzecz firmy męża pozwanej bowiem wynikało to między innymi z listów przewozowych i zleceń spedycyjnych. Pozostali kierowcy zatrudnieni przez pozwaną otrzymywali wynagrodzenie płatne według tych samych zasad.

Przeciętnie powód pracował od 10 do 11 godzin dziennie Otrzymał wynagrodzenie w wysokości od 909 euro do 1060 euro miesięcznie. Wysokość tego wynagrodzenia odpowiadała ilości przepracowanych godzin. W maju 2010 r. około 80 % wszystkich dokonanych przez powoda kursów było wykonanych na rzecz firmy męża pozwanej, a tylko około 20 % na rzecz pozwanej. W następnych miesiącach pierwsza ze wskazanych wartości procentowych wynosiła odpowiednio: w miesiącu czerwcu 2010 r. – 90 %, w miesiącu lipcu 2010 r. – 100 %, w miesiącu sierpniu 2010 r. – 80 %, w miesiącu wrześniu 2010 r. – 100 % i w miesiącu październiku 2010 r. – 100 %

W powyższym zakresie Sąd uznał okoliczności sprawy za bezsporne i wszechstronnie wyjaśnione.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda w takim zakresie, w jakim powód wskazał, że nie był świadomy tego, które kursy wykonywał na rzecz pozwanej, a które na rzecz męża pozwanej oraz w takim zakresie, w jakim powód podnosił w

toku procesu, iż kursy dla męża pozwanej wykonywał w czasie wolnym od pracy. Powód wskazał, że kursy te realizował w trakcie trwającego przeciętnie 10 godzin czasu pracy, a nie po jego zakończeniu.

Zdaniem Sądu Rejonowego roszczenie powoda o zapłatę kwoty 14065,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dat wymagalności do dnia zapłaty tytułem diet przysługujących pracownikowi w wypadku podróży zagranicznej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd przyjął, że D. B. świadczył pracę w ramach podróży służbowej. W niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. 92. poz. 879). Zgodnie z art. 2 pkt 7 tej ustawy podróż służbowa oznacza każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a lub; b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego. Z kolei w myśl przepisu art. 21a cytowanej powyżej ustawy kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 775 § 3-5 k.p. Wykonywanie pracy przez poza miejscowością, w której pracodawca ma siedzibę skutkuje uznaniem, że pracownik będący kierowcą jest w podróży służbowej, a tym samym jest uprawniony do należności z art. 775 § 3-5 k.p.

Powód wykonując pracę kierowcy drogowego na terenie głównie Niemiec, dla pracodawcy mającego siedzibę w Polsce, przebywał w podróży służbowej. Odrębną kwestią, która znajdowała się w płaszczyźnie badań Sądu, była kwestia związana z uprawnieniem powoda do otrzymywania z tego tytułu diet. Zdaniem Sądu Rejonowego prawo do diet aktualizuje się jedynie w momencie rzeczywistego i efektywnego świadczenia pracy w powyższych warunkach na rzecz pracodawcy. Wobec powyższego Sąd był zobligowany poddać ocenie fakt, że powód będąc zatrudnionym przez pozwaną i przebywając w podróży służbowej na terytorium Niemiec, faktycznie przez większość czasu wykonywał pracę na rzecz innego przedsiębiorcy, od którego otrzymywał również wynagrodzenie. Zdaniem Sądu, w opisanym wypadku kwoty diet, jakie mu z tytułu podróży służbowej przysługiwały, ulec powinny odpowiedniej i proporcjonalnej korekcie. W ocenie Sądu najwłaściwszą metodą obliczenia w jednostkach godzinowych czasu jaki powód pracował miesięcznie na rzecz pozwanej będzie podzielenie ilości czasu spędzonego w pracy w skali miesiąca przez procentową skalę świadczenia pracy rzeczywiście na rzecz pozwanej. Łącznie w okresie zatrudnienia powód przez 73,5 h wykonywał pracę faktycznie na rzecz pozwanej. Przyjmując za powodem, iż dzienny czas pracy wynosił od 10 do 11 godzin, stwierdzić należy, że powód przebywał w podróży służbowej 7 dni, w związku z czym należne mu diety w sumie wynosiły 294 Euro (7 dni x 42 Euro). Podkreślenia wymaga jednak podnoszona przez pozwaną i niezaprzeczona przez powoda okoliczność, że mąż pozwanej wypłacał powodowi wynagrodzenie z tytułu wszystkich odbytych w danym miesiącu kursów, nie różnicując ich na kursy wykonane na rzecz swoją czy pozwanej. Oznacza to, że powód wykonując kursy na rzecz pozwanej i otrzymując z tego tytułu zasadnicze wynagrodzenie na rachunek bankowy, jednocześnie dodatkowo uzyskiwał od jej męża pieniądze w wysokości równej iloczynowi przejechanych z tego tytułu godzin i kwoty 7 euro. Uzyskane z tego tytułu kwoty traktować należy, zgodnie z wynikami przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego umowie o pracę diety., Zestawienie powyższych danych prowadzi do wniosku, iż powód otrzymał w ten sposób kwotę 514,5 Euro (73,5 h x 7 Euro), która znacznie przewyższa kwotę, jaka z tytułu diet za podróże służbowe świadcząc pracę faktycznie na rzecz pozwanej, była mu należna. Tym samym rozliczenie pomiędzy powodem a pozwaną ze wskazanego tytułu zostało dokonane, co generuje konsekwencje w postaci niezasadności roszczenia, a następnie jego oddalenie.

W apelacji od wyroku powód zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 2 pkt 7 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (Dz.U nr 92 poz. 879) poprzez nieprawidłowe uznanie, że powodowi nie należy się wynagrodzenie z tytułu podróży służbowej, pomimo, że przez cały sporny okres swojego zatrudnienia na polecenie pozwanej przebywał w jej dyspozycji poza siedzibą stanowiącą siedzibę pracodawcy i świadczył pracę na rzecz pozwanej.

Zarzucił również naruszenie prawa materialnego, a to art. 775 § 3, §4 i § 5 kp poprzez nieprawidłowe uznanie, że powodowi nie należy się wynagrodzenie z tytułu podróży służbowej.

Kolejny zarzut sprowadza się do naruszenia prawa materialnego, a to przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. (Dz. U Dz.U.2002.236.1991).

Apelujący zarzucił również naruszenie przepisów postępowania, a to art. 6 kpc w związku z art. 94 pkt 9a i 9b Kodeksu pracy w związku z art. 233 kpc poprzez jednostronną i wybiórczą ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wniósł o zmianę wyroku i orzeczenie o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu apelacji powód zakwestionował ustalenia Sądu I Instancji w zakresie, jakim dotyczyły one świadczenia pracy na rzecz męża pozwanej. Powód twierdził, że przez cały czas świadczył pracę na rzecz J. P. i z tego tytułu należą mu się diety z tytułu podróży służbowej. Skoro pozwana opłacała koszty zakwaterowania, płaciła wynagrodzenie w minimalnej wysokości, to przyjąć należy, I że powód był pracownikiem J. P., a zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego przebywał on przez 3 tygodnie w miesiącu w podróży służbowej. Z tego tytułu nie otrzymał należnych diet.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego..

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Sąd II instancji podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne sądu I instancji, oraz podziela ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Rejonowy dokonał również trafnej interpretacji prawa materialnego, co czyni zbytecznym ponowne przytaczanie ustaleń oraz szczegółowych rozważań zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, podobnie - postanowienie SN z dnia 4 lipca 2012 roku sygn. I CSK 72/12 - W postępowaniu przed sądem drugiej instancji stosuje się art. 328 § 2 k.p.c. odpowiednio, a więc z uwzględnieniem istoty i swoistości postępowania przed tym sądem (art. 391 § 1 k.p.c.), co oznacza, że uzasadnienie orzeczenia sądu drugiej instancji chociaż nie musi zawierać wszystkich elementów przewidzianych dla uzasadnienia orzeczenia merytorycznego sądu pierwszej instancji, to jednak ma mieć ustaloną podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje ustalenia pierwszo instancyjnej jako własne. Nie ma również przeszkód, by sąd drugiej instancji odwołał się nawet do oceny prawnej sądu pierwszej instancji, jeżeli w pełni ją podziela i uznaje za wyczerpującą” Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że żaden z nich nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezsporne w sprawie jest, że powód w okresie zatrudnienia u pozwanej w czasie przebywania na terenie Niemiec odbywał podróże służbową. Takie ustalenia po ponownym rozpoznaniu sprawy poczynił Sąd I Instancji i nie są one kwestionowane przez strony. Uchylając wyrok do ponownego rozpoznania Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że należy wziąć pod uwagę zapisy umowy o pracę, ale konieczne również było zbadanie , czy , kiedy i przez jaki okres czasu pracy powód wykonywał pracę na rzecz innego podmiotu i czy w związku z tym mógł nabyć prawo do diety należnej od pozwanej. Tymi wytycznymi Sądy są związane w niniejszej sprawie. Wszystkie te elementy zostały przez Sąd Rejonowy zbadane. Okazało się, że w spornym okresie powód świadczył pracę na rzecz pozwanej jedynie przez 73 i pół godziny za co otrzymał wynagrodzenie w wysokości 514,5 euro, która to kwota znacznie przewyższała kwotę jaka z tytułu diet przysługiwała powodowi.

Sąd I instancji przyjął, że powodowi nie należą się diety z tytułu pracy świadczonej na rzecz męża pozwanej, skoro przez całe miesiące świadczył wyłącznie pracę na jego rzecz. Nie miał możliwości świadczenia pracy na rzecz pozwanej, skoro wykonywał pracę przez 10-11 godzin dziennie. Słusznie zwrócił uwagę Sąd Rejonowy na fakt, że nie zawsze fakt przebywania w podróży służbowej rodzi skutek w postaci uprawnienia do żądania diety.

Wobec ustalenia, że powód przebywał w podróży służbowej decydująca dla rozstrzygnięcia sprawy jest treść art. 775 kp.

Przepis ten stanowi, że

§ 1. Pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

§ 2. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków.

§ 3. Warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania.

§ 4. Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2.

§ 5. W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2.

W toku postępowania sądowego ustalono, że u pozwanej nie było układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania. W umowie o pracę wskazano jedynie, że powodowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości „najniższej krajowej plus premia lub delegacja”. W takiej sytuacji pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej według przepisów, o których mowa w § 2. Przepis § 5 nie odsyła wprost do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, ale stanowi, że pracownik ma otrzymać należności według przepisów powołanego rozporządzenia. Jest tylko jedno ograniczenie wynikające z § 4 art. 775 kp – a dotyczące wysokości należności z tytułu podróży służbowej. Powód w niniejszym postępowaniu dochodził diet od pozwanej po 588 euro miesięcznie. Co miesiąc, oprócz minimalnego wynagrodzenia, otrzymał dodatkowo 1060 euro, 1057 euro, 950 euro, 1050 euro, 909 euro, 950 euro. Należy przyjąć, że ustalone dodatkowo wynagrodzenie w wysokości po 7 euro za godzinę pracy stanowiło w części należność na pokrycie kosztów podróży służbowej. Tak to wynagrodzenie było traktowane przez niektórych pracowników przesłuchanych w toku postępowania sądowego. Zaznaczyć należy, że tak ustalona stawka godzinowa przekraczała należności z tytułu podróży służbowej wynikające z powołanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki z dnia 19 grudnia 2002 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie doszło do naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców, art. 755 Kodeksu pracy, ani przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju.

Sąd Rejonowy właściwie ocenił materiał dowodowy, słusznie przyjął, że wynagrodzenie otrzymane w euro należy zaliczyć na poczet należności z tytułu podróży służbowej. Jest to zgodne z postanowieniami art. 755 §§ 3 i 5. Kodeksu

pracy. Wysokość otrzymanego wynagrodzenia była wynagrodzeniem godziwym. Oscylowało ono w granicach około 5000 złotych netto miesięcznie (przy jednym tygodniu wolnym od pracy).

Zdaniem sądu apelację należało oddalić jako bezpodstawną na podstawie art. 385 kpc. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono w oparciu o art. 98 kpc w związku z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U 2013 poz. 461).

(-) SSR (del.) Agnieszka Kubis (-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia